

zaaknummer 2013 T 951 (2)

Datum beslissing: 13 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken, advocaat
te Breda.

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Broeders van Liefde,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Het klaagschrift (met bijlagen) is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 8 januari 2014.

Op 6 maart 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Provinciale Overste van de Congregatie Broeders van Liefde.

Op 15 mei 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Berckel-van der Rijken. Namens de Congregatie is verschenen broeder [naam] voornoemd en broeder [naam], lid van het bestuur van de Congregatie.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Vanaf de 5^e klas werd klager door zijn ouders geplaatst op [internaat] te [plaats]. In de 6^e klas, in het schooljaar 1954-1955, was aangeklaagde zijn groepsleider.

In de slaapzaal begon aangeklaagde met klager te kroelen, terwijl klager in zijn bed lag. Aangeklaagde ging met zijn handen onder de deken/lakens. Met zijn ene hand hield hij zijn eigen piemel vast en begon hij zich af te trekken, met zijn andere hand hield hij het geslachtsdeel van klager vast. Klager lag dan doodstil in zijn bed. Er lagen op de slaapzaal andere jongens, maar die reageerden niet. Volgens klager wisten ze wel wat er aan de hand was. Klager sliep op de slaapzaal in de buitenste rij bedden.

Het seksueel misbruik op de slaapzaal heeft in de 6e klas zo'n 10 à 15 keer plaatsgevonden.

Klager werd tijdens genoemd schooljaar ook zo'n 5 à 6 keer door aangeklaagde in de nacht uit zijn bed gehaald en meegenomen naar de kamer van aangeklaagde. Aangeklaagde

probeerde klager dan op z'n gemak te stellen door allerlei aardige dingen te zeggen. Klager moest dan bij aangeklaagde op bed komen zitten. Aangeklaagde aaide klager en friemelde aan hem. Klager moest dan vooral stil zijn. Klager was dan aan de grond genageld. Hij werd steeds weer overrompeld door hetgeen hem overkwam. Na afloop van het misbruik werd klager door aangeklaagde weggestuurd.

Eerder in de 5^e klas was klager ook al seksueel misbruikt door zijn groepsleider. Ook tijdens de weekenden dat klager niet naar huis mocht en op [internaat] moest blijven is hij door een broeder seksueel misbruikt. Tegen die twee broeders zijn aparte klaagschriften ingediend. Als kind was je op [internaat] totaal afhankelijk van de broeders, je kon niets doen en was onmachtig.

Klager heeft tegen zijn moeder nooit iets over het misbruik verteld. Tegen zijn vader heeft klager wel eens geprobeerd iets duidelijk te maken, maar zijn vader wuifde het weg, onder het mom van 'dat gebeurt bij ons niet'.

2.2. De gebeurtenissen op [internaat] zijn mede bepalend geweest voor klagers verdere leven. Hij kon totaal niet omgaan met seksuele gevoelens en is zijn hele leven seksueel geremd geweest.

Hij ontmoette zijn ex-vrouw op zijn 16^e en kreeg zijn eerste kind op zijn 17^e. Zijn leven stond daardoor totaal op zijn kop. Hij werd vervolgens door zijn familie genegeerd. Op zijn 18^e jaar is klager getrouwd. Later kreeg hij nog een zoon en een dochter.

De huidige vrouw van klager, met wie hij in 2004 is getrouwd, weet van het misbruik af, maar wil er niet over praten. Zij heeft klager ook geadviseerd het onderwerp te laten rusten, maar dat wilde klager niet. Klager heeft zich uiteindelijk gemeld bij de Commissie Deetman en vervolgens bij het Meldpunt.

Klager heeft de indruk dat de problematiek die het seksueel misbruik met zich mee had gebracht in de loop van de tijd iets is weggeëbd. Klager voelt nog wel de beschadiging, maar het wordt wel iets minder.

2.3. Klager voelt zich bedrogen door de mensen op [internaat] en door de kerk. Hij vindt dat er meer toezicht nodig is op internaten. Er is veel sprake geweest van machtsmisbruik en dat maakt klager boos. Klager wil zijn stem laten horen. Uiteindelijk wil klager ook aanspraak maken op een financiële compensatie, maar dat is zeker niet zijn eerste doel.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciale Overste [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat hij naar vermogen onderzoek heeft verricht in de archieven van de Nederlandse Provincie. Tevens is uitgebreid onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

De gegevens van de leerling zijn bewaard gebleven in het archief. Klager staat geregistreerd als leerling van [internaat] vanaf 13 augustus 1953 en datum van vertrek 1 augustus 1955. Hij volgde klas 5A en 6A.

Aangeklaagde werkte, volgens zijn eigen persoonlijk dossier, op [internaat] als surveillant van de 6^e klas vanaf augustus 1952 tot 31 mei 1955. Op die datum werd hij overgeplaatst naar [plaats], naar de psychiatrische inrichting van de Broeders van Liefde. De reden van de overplaatsing werd niet vermeld.

Aangeklaagde wordt beschuldigd van regelmatige betasting. Van misbruik is geen melding gemaakt in de archieven. Ten aanzien van zijn overplaatsing op 31 mei 1955 wordt wel in de notulen van de Provinciale Raadsvergadering van 27/31 mei 1955 vermeld: "Overplaatsing van [aangeklaagde] is noodzakelijk". Uit het dossier van aangeklaagde blijkt dat hij later, in december 1967, weer terugkwam op [internaat], als portier en koster.

Naast de klacht van klager zijn er meerdere klachten tegen aangeklaagde bij de Klachtencommissie bekend. Vier klachten zijn gegrond verklaard, waarvan drie klachten het internaat [internaat] betreffen (twee met betrekking tot de vroege periode en één met betrekking tot de latere periode dat aangeklaagde op [internaat] werkzaam was).

De steunbewijzen en het feit dat aangeklaagde werd overgeplaatst zouden zeker een aanduiding kunnen zijn voor de aannemelijkheid van de gebeurtenissen zoals door klager is geschetst.

De Congregatie acht misbruik zeer verwerpelijk. Indien aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik jegens klager, dan spijt de Congregatie dat verschrikkelijk. Indien klager dit wenst is broeder Raes van harte bereid met hem in gesprek te gaan. Wellicht kan dit gesprek bijdragen aan het verwerkingsproces.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn bijna zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager gedurende de maanden augustus 1954 tot eind mei 1955 - in de 6e klas van zijn verblijf op [internaat] - meermalen onzedelijk is betast door aangeklaagde; zowel op de slaapzaal in zijn eigen bed (10 à 15 keer) als op de slaapkamer van aangeklaagde (5 à 6 keer).

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Het verhaal van klager wordt bovendien ondersteund door de reeds gegrond verklaarde klachten tegen aangeklaagde, bekend onder de zaaknummers 2011 T 291, 2011 T 320 en 2011 T 392, waarin door personen die destijds ook verbleven op [internaat] eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd. Genoemde klachten - waarvan er twee betrekking hebben op dezelfde periode als die waarover klager klaagt - vertonen gelijkenissen met de gebeurtenissen zoals door klager in de onderhavige klacht geschetst.

Voorts heeft de Klachtencommissie tot haar overtuiging laten meewegen de verklaring zoals weergegeven in het formulier 'toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs' van dhr.

[naam], waarin hij verklaart dat aangeklaagde in de periode van augustus 1954 tot en met april 1955 zijn refterbroeder was in de 6^e klas, hij zelf heeft gezien hoe aangeklaagde – voor het slapengaan, onder het oog van alle jongens op de slaapzaal – de jongens onder de lakens betastte en dat hij voor zijn seksuele bevrediging jongens uitzocht die in de buitenste rij bedden sliepen. Ook maakt hij melding van het feit dat door enkele ouders - naar aanleiding van gesprekken met hun kinderen - klachten zijn ingediend, waarna aangeklaagde niet lang daarna ineens werd overgeplaatst.

Tenslotte heeft de Klachtencommissie acht geslagen op het feit dat blijkt van de notulen van een Provinciale Raadsvergadering van 27/31 mei 1955 het noodzakelijk werd geacht om aangeklaagde onmiddellijk over te plaatsen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11-12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed. [De Provinciale Overste] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Broeders van Liefde de klacht gegrond te verklaren en te erkennen dat het seksueel misbruik heeft plaatsgevonden.

Dit advies is vastgesteld op 13 juni 2014 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, zr. J.G.M. Verwijs, O. Praem, en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.